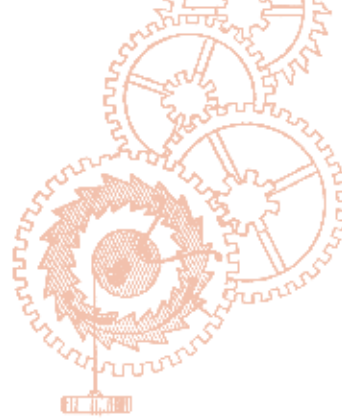

Ahantzuraren gaixotasuna

NAGORE
IRAZUSTABARRENA
URANGA

Frankfurt (Alemania), 1901. Alois Alzheimer psikiatra eta neurologoak Auguste Deter pazientea ikusi zuen lehen aldiz. 51 urteko etxeokande alemaniarra kasu arraroa zen. "Paziente-a eserita dago eta babesgabe dirudi" jaso zuen Alzheimerrek idatziz: "Nola duzu izena? Auguste. Nola du izena zure senarrak? Auguste, uste dut. Galdera ulertzen ez duela dirudi".

Garai hartan Alzheimerrek uste zuen gaixotasun psikiatrikoak beste gaixotasunak, gorputzeko gaixotasunak bezalakoak izan zitezkeela, eta hori probatzeko kasu baten bila zebilen; Auguste Deterrek eman zion aukera. Oroimen eta ulermen galera, afasia, desorientazioa, jarrera iragarrezina, paranoia eta ezgaitasun psikosozial nabarmena ziren Deterren sintometako batzuk. Alzheimerrek "ahantzuraren gaixotasuna" deitu zion.

Bost urtez egon zen Deter Frankfurteko ospitale psikiatrikoan ingresatuta. Eta psikiatrak eskuz idatzita jaso zuen pazientearen eboluzioa. "Arkatza, boli-grafoa, diru-zorroa, giltzak, egunkaria eta zigarro bat erakutsi dizkiot, eta zuzen identifikatu ditu" idatzi zuen. "*Frau* Auguste D. idatzi behar duenean, *frau* hitza idazten du eta, ondoren, gainerako hitzak errepikatu behar ditugu ahaztu egiten zaizkiolako". Eta aurrerago: "Pazienteak ezin du idazketan aurrera egin eta 'galduta nago' esaten du behin eta berriro".

Ezkerrean, Alois Alzheimer psikiatra; eskuinean, Auguste Deter pazientea. 1901ean "ahantzuraren gaixotasuna" diagnostikatu zion.

1990eko hamarkadan Frankfurteko ospitale psikiatrikoko zuzendaria Conrad Maurer zen. Maurerrek Alzheimerrek idatzitako eduki guztia aurkitu zuen han. Kasua goitik behera berriro aztertzeke aukera eman zion aurkikuntzak, eta ondorio garbi bat atera zuen: Alzheimerrek erabilitako metodoak eta egindako diagnostikoak guztiz zuzenak ziren; ia mende bat geroago, Maurerrek ez luke ezer aldatuko.

Auguste Deter 1906ko apirilaren 6an hil zen. Alzheimerrek berehala pazientearen garunaren laginak aztertu zituen mikroskopioan eta ikusi zuen kortez zerebrala ohi baino estuagoa zela, atrofiatua zegoela. Aurkitu zituen plaka eta

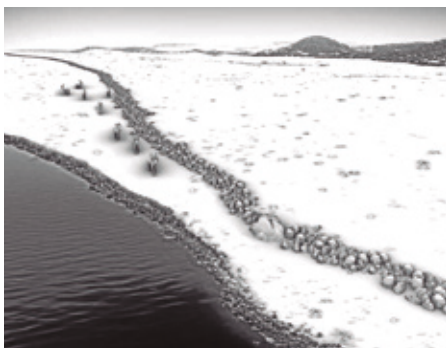
neurofilamentuak gaixotasuna azaltzeko balio izan zioten. Eta gaur egun oraindik hori jotze da gaixotasunaren kausatzat. Urte horren amaieran, Alemania Hegoaldeko 37. Psikiatria Biltzarrean, kasua xehe xehe azaldu zien kideei. Beste espezialista batek iradoki zion gaixotasun hari bere izena jarri behar ziola.

Alois Alzheimer 1915ean hil zen, 51 urte zituela, jakin gabe Alzheimerren gaixotasunak milioika pertsonari eragingo ziola. Eta jakin gabe, 120 urte geroago demenzia diagnostikatzeko berak erabilitako metodo bertsua erabiliko zela oraindik. Paziente bakarra behar izan zuen bere izena luzaroan oroitu zedin ahantzurari lotuta. ●

10.000 urteko harresia

Mecklenburgeko golkoan, Baltikoko uretan, ia kilometro bateko harrizko egitura bat identifikatu zuten arkeologoek 2021ean. Orain diziplinarteko ikerlari talde batek harresiari buruzko ikerketa argitaratu du *PNAS* aldizkarian. Egiturak 10.000 urte inguru ditu eta gizakiak egin dela ondorioztatu dute. Europa iparraldean ez da garai horretako an-

tzeko egiturarik topatu eta eremu horretako komunitate ehiztari-biltzaileei buruzko informazio berria ekar dezake aurkikuntzak. Baina, alderatzeko beste adibiderik ezean, adituentzat zaila da egituraren funtzioari buruzko interpretazioak egitea. Hala ere, lehen hipotesi bat bota dute: ehiza eremua mugatzen zuen hesia izan liteke. ●

MICHAL GRABOWSKY / KYEL UNIVERSITY